

SLOVENSKI NAROD.

Iskaja vsak dan sveder, isimi nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne peti-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

O našem političnem položaju.

VII.

Prvi govor dra. Laginja in dopisnik „Slovenčev“, kanonik Klun. — Mladočehi. — Njihovi uspehi. — „Slovenski poslanci“ in njihovi „uspehi“ za slovenski narod sploh, a za slovenski in hrvatski narod v Istri posebe.

Gospod Laginja je v svojem prvem govoru dne 16. januarja 1892. povedal, da gosp. Šuklje dne 12. januarja 1892. ni storil svoje politične izjave popolnem porazumljen z vso skupino slovenskih poslancev, ker se sploh z njimi ni sporazumel, ker se o tem sploh menil ni niti z njim, niti s Spintičem, niti z Gregorcem. Gospod Laginja se je izjavil proti sistemu, po katerem se vlada z ozirom na slovenski in hrvatski narod, in proti političnim zvezam, pa bodi to tudi na račun miru.

Dopisnik „Slovenčev“, kanonik Klun, izcrpil je na kratko govor dra. Laginja in izrekel o njem svojo sodbo tako-le:

„Mladočehi so govorniku živahno pritrdjevali, saj je govoril popolnoma v njihovem smislu; prihodnost pa bo učila, ali je bilo prav, ali je bilo politično, da se je dr. Laginja v istem hipu postavil na stališče Mladočehov, ko že sami čutijo in spoznavajo, da so sedanje razmere neznesne, in da je radikalna politika napačna. Če Mladočehi spregledujejo škodo, ki jo dežela češka trpi vsled trmoglave politike, če večina njihovega kluba priznava, da je zgolj opozicija nepotrebna, če pametnejši med njimi sami pravijo, da se brez skupnega delovanja celega češkega naroda ne da ničesa doseči; kaj more pričakovati še le mala in uboga Istra, ki se je začela komaj gibati, ako se njena zastopnika postavljata na stališče skrajne opozicije, katero so začeli že zapuščati celo zastopniki mogočne in bogate Češke. Dr. Laginja se je s svojim prvim govorom formalno odpovedal zvezi s slovenskimi poslanci, ki po njegovi izjavi ne zaslužijo drugega, kakor da vzame mati Slovenija v roke bič, in da jih zapodi iz tempeljna. Ako Dr. Laginja meni, da bode Slovanom v Istri poma-

gano, ako se slovenski poslanci več ne zmenijo zanje, slobodno mu, ali potem ostanejo slovenski poslanci tudi brez vse odgovornosti, ako načela, ki jih je danes proglašal doktor Laginja, rodé slab sad in žalostne posledice za tamošnji slovanski živelj. Tužna Istra!“

„Slovenčevemu“ dopisniku z Dunaja se na obrazu bere silna slast, zbadati Mladočeha. Kjerkoli se mu ponudi prilika in če tudi samo od daleč, on jih zbode, pa bilo to po krivici ali po pravici. „Slovenec“ ima, dejali bi, stalno rubriko v svojem političnem pregledu o Mladočehih ter beleži o njih vsako vest, katero je moči iztakniti v novinah, sovravnih Čehom in sploh Slovanom, ne glede na to, ali je istinita ali ne, samo da meče na Mladočeha slabo senco. Gotovo ima za to razlogov, a glavni je najbrže ta, da slovenski narod ni zadovoljen s politiko, katero tirajo „slovenski poslanci“, da jim, če mislimo na javno mnenje o Slovencih, gori pod nogami.

S tem, kar pravi g. Klun o Mladočehih vsled prvega govora dra. Laginja, pobija se samega sebe. On piše, da so Mladočehi dru. Laginji živahno pritrdjevali, ker je govoril v njihovem zmislju, a v istem hipu trdi, da čutijo in spoznavajo, kako slaba je njihova politika. Ako so Mladočehi — brez izjeme — pritrdjevali dru. Laginji, ker je govoril v njihovem zmislju, potem ne čutijo in ne spoznavajo, da je njihova politika slaba, potem so si v svesti, da je njihova politika dobra. Med njimi ni niti večine niti manjšine, niti pametnih niti manj pametnih poslancev, oni so samo Mladočehi.

Kot takšni zastopajo narod češki, ki jih je kot takšne poslal v državni zbor. Oni, ako se nečejo izneveriti narodu, morajo kot takšni tudi postopati. Češki narod jih je poslal v državni zbor, ker je uvidel, da so Staročehi, katerim nihče ne odreka zaslug v prošlosti, zadnja leta v državnem zboru omahovali in zavozili na pot, na kateri bi bili škodovali Čehom in koristili Nemcem in na kateri bi bili pokopali češko državno pravo. Nemcem v Češki, ker so izgubili večino v ustavnih korpora-

cijah tega glavnega dela češkega kraljestva, hoteli so dati jamstvo, da se onemogoči oživotvorenje češkega državnega prava, hoteli so dati njim, manjšini, ne samo jednaka prava s Čehi, z večino, nego še nekatere predprave. Že samo to zadoščevalo bi bilo, da se proti njim dvigne ves češki narod; a če pomislimo, da se manjšinam v zakonodavnih korporacijah drugih delov češkega kraljestva, na Moravi in v Šleziji, niti manjšinam v Koroški, Štajerski, v Trstu, v Istri ni dalo istih ali analognih prav, kakeršne so hoteli dati in nekaj res dali nemški manjšini v Češki: tedaj moral bi se bil proti temu dvigniti ne samo češki narod in v njegovem imeni češki zastopniki, nego dvigniti bi se bili morali vsi pravi zastopniki vseh slovanskih narodov ali vsaj odobravati postopanje češkega naroda in njegovih poslancev v državnem zboru.

Vlada in Nemci storili so, privatno in javno, vse, kar je mogoče, da bi uničili odpor Mladočehov, da bi razcepili njihovo jedinstvo, da bi jih pridobili za takorekoč že izvršeno pogodbo, katero so bili sklenili ne obziraje se nanje, ne da bi bili oni pri tem sodelovali. Uplivnejšim izmed njih ponujali so višje službe; one, kateri se bavijo z nauki, hvalili so, kako so učeni in kako visoko nadkrijajo svoje tovariše; vsak hip se je pisalo, kakšna nasprotstva vladajo v mladočehskem klubu, kako bode skoro razpadel in vsak čas našlo se je kaj novega, kar bi imelo prouzročiti ta razpad.

(Dalje prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani, 4. avgusta

Čehi in vlada.

„Politik“, govoreč o odstopu ministra Pražaka in premenjenem položaju, pravi: Češki narod ni v ministerstvu zastopan. Ministerstvo se ne meni za zastopnike češkega naroda in celo tretji faktor, Staročehi, izključeni so iz javnega življenja, tako da je njih vodja, kot žrtev spravnih politiki propadli dr. Rieger v svojem listu, v katerem je odklonil imenovati nove češke člane v komisijo za delitev

LISTEK.

Kot nekdanj?

Izvirna novelica, spisal Maro Trésov.

V teku, ki teko ga leta,
Ti se spremenila boš,
V modro ženo iz dekleta,
Jaz bom iz mladenčja mož.
Srce bo se spremenilo,
Zginil čas bo sladkih sanj,
Nič ne bo se ohranilo
Neg' solze v spominu nanj.
S. Jenko.

Krasen dopoldan bil je in vroč. Ves razgret prišel sem z vaje po drevoredu proti domači vili: na oknu sosednje pa je stala ona; seveda, saj je to bila Akina. Skoro je nisem spoznal. Hitro sem jo pozdravil: nasmejala se je in veselo odzdravila. Čutil sem, da so me spremile njene oči do vrat. Ljubo mi je delo — a vender to ni bilo tako, kot nekdanj.

Tedaj bi ne bila obstala ob oknu, nasproti bi mi bila pritekla in nazvala me svojega Rada.

Kedaj je neki bila došla domov? Da mi ni česar niso povedali! Prošli so pač časi, ko sva si bila najboljša prijatelja, ko smo bili dan na dan skupaj: jaz, ona in njen brat Andor —

Štiri leta so minola od najinega slovesa. Takrat odšel sem v vojaško akademijo, ona pa, štirinajstletna deklica, ostala je doma. Pozneje šla je v stolicu in kar sem bil v domači garniziji častnik, nisem je videl doma.

Seveda sedaj je bila vzrastla, pozabila me je v velikomestnem hrupu, ulili so jej tam drugi moderni pojmi, postala je pač praktična realistinja, a izgubila vse, sosebnost ženskemu bitju toli potrebne ideale.

Uverjen sem bil, da sva se odtujila, izginili so pač spomini . . . in bo li še kedaj se vrnil isti lepi čas, nekdanji dnovi?

* * *

Zvedel sem, da je brat njen, Andor, došel domov. Posetil sem torej sosedove. A ker ni bilo nikogar razven nje doma, velel sem, da me oglase pri njej.

Malo blede, boleha bila je videti, no, prijazno se mi je nasmejhnila, tekla naproti — „Rado!“ — a nakrat je obstala, nekako mrzlo se poklonila in velela mi, da naj sedem.

Zadnji up mi je izginil . . .

Prav hladno — tuje pričela je razgovor, da, celo vikala me je . . . Govorila sva o stolicu, kjer je bila posetila svojo teto za delj časa.

Teško mi je delo, da so se moja razmišljanja tako do pičice uresničila in nehote postal sem zloben.

„Dà, res prijetno je bilo,“ dejala je, „vender domovja svojega nisem pozabila nikdar. Dan na dan sem razmišljala o starih spominih in o dragih mi tovariših.“

„Seveda, bili ste prav sentimentalni, gospica. V stolicu, v srcu in sredotočji današnjega realizma in materijalizma, v tem modernem Babelu priučili ste se celo idealizmu.“

„Mogoče!“ odgovorila mi je rezko, „gotovo sem si marsikaj ukoristila, česar tu doma ne poznamo.“ „Klubu temu pa sem vedno hrepenela po naših domačih gorah. Uprav vlekle me je semkaj, kjer je bilo pred leti — tako lepo!“ pristavila je mehko.

„Torej bili ste vender le prav zelo sentimentalni“, dejal sem lahno porogljivo, „res, prava izjema ste bili, gospica, niti talmi-idealizma niste tam spoznali, katerega pač nevedoma na ustih nosi —“

„Gospod poročnik!“ prestrigla mi je besedo, „o svidenji nisem pričakovala, da bode moj nekdanji tovariš postal kedaj toli smelo brezčuten.“

— Odslovila me je.

No, dobro si je bila v stolicu priučila bistvo modernega občejanja. Vse lepo, vse krasno, le da se zakrije realnost. Mnogo sem pričakoval, a več našel. Bila je pač moderna ženska.

To ni bilo — kot nekdanj!

(Dalje prih.)

sočnih okrajev, moral sam priznati, da se ne nalažja več na zaupanje češkega naroda. V takih okoliščinah pade vse breme zastopanja interesov naroda češkega na konservativne veleposestnike. Le-ta klub je zategadelj, ker družijo člani obeh narodnostij, tista srednja stranka, ki jo želi vlada, in sicer v dokaj večji meri, kakor klub liberalnih veleposestnikov, katere vodi strogo narodni kavalir grof Oswald Thun. Konservativni veleposestniki in ves češki narod ne bode vzprejel ponudbe, nadaljevati razpravo o punkcijah za to, da se pokliče v vlado nov minister-rojak. Žalil bi veleposestnike češke, kdor bi trdil, da je vse to res nasledek avstrijske politike, kar vlada kot tako postavlja. Priznavamo, do narod sedaj ne ceni veleposestnikov tako, kakor bi bilo treba, ali to nezaupanje bi še dosti bolj naraslo, da zapuste veleposestniki češki narod v tem kritičnem trenutku. Strah nas ni. Mi zaupamo življenjski sili naroda češkega, vemo, da vsaka nesreča je zanj krepčilna kopelj, ali varovati ga hočemo ekstremne opozicije, ker se v njej z jedne i z druge strani potroši preveč civilizatornih in kulturnih močij, in tudi tega nečemo, da bi se narod odtujil kakor od vlade tako tudi od drugih faktorjev v državi, kajti do skrajnosti pritrzan narod je v svojih dejanjih nepreračunljiv, in ker nečemo, da bi inozemstvo kazalo na razmere v Češki, češ, to je odkrita državna rana.

Državnozborna volitev na Dunaji.

V prvem Dunajskem okraju, središču trgovine in finančne aristokracije, unel se je živahen volilski boj za državnozborni mandat. Kandidatov za to mesto je sila mnogo. Mimo bivšega sovražnika liberalcev in bivšega demokrata dra. Kronawettera oglašile so se še nekatere liberalne korifeje, željne mandata, tako Magg, dr. Weitlof, dr. Auspitzer, Carneri in drugi. Liberalna stranka se oficijelno še ni izrekla za nobenega teh kandidatov. Gotovo je, da bi rajše vsakemu drugemu kandidatu pomagala do zmage nego dru. Kronawetteru, a mož si je pri zadnjih splošnih državnozbornih volitvah stekel za liberalno stranko toliko zaslug, da mu vsaj oficijelno ni smeti nasprotovati. Liberalci delujejo torej le bolj za tega ali onega svojih brezpogojnih privržencev računajoč na to, da se bodo glasovi razcepili, a Kronawetter znal si je pridobiti toliko pristavev, da je njegova zmaga skoro gotova.

Vnanje države.

Srbija in Bolgarija.

Razmerje mej Srbijo in Bolgarijo je jako hladno. Regent Ristić izrazil se je o njem proti poročevalcu „Köln. Ztg.“ uprav lapidarno. Srbija je v neprestani trgovinski zvezi z Bolgarsko, za to ne more srbška vlada dopuščati, da bi se na srbških tleh kaj snovalo zoper sedanjo bolgarsko vlado. Srbom je vse jedno, kdo je gospodar v Bolgariji, o Srbom prijazni stranki še ni bilo nikdar čuti, zategadelj tudi Srbija ne makne niti z mazincem. Kot sosedna država gleda na to, da se v njenih mejah ne zgodi ničesar, kar je proti določbam mejnarodnega prava in bi utegnilo roditi komplikacije. Sicer pa v Srbiji ni terča ugoden za Bolgare, saj je celo Cankov deželno prostovoljno zapustil, videč, da se Srbi ne menijo za politične razmere svojih sosedov.

Ministerska kriza na Pruskem.

Finančni minister pruski dr. Miquel ni nič kaj zadovoljen z reformo neposrednih davkov. V oficijoznih listih namignil je to že večkrat in splošno se govori, da ministerstvo samo se še ni zjediniilo, kako bi bilo najlažje in najjednostavneje pomnožiti državne dohodke. Miquel izdelal je torej poseben načrt in ga v soboto predložil ministerskemu svetu, ki ga je tudi odobril. Ugovarjal je samo minister posebnih rečij, Herrfurth, in sicer na podlogi posebnega memoranduma, katerega misli cesarju predložiti. Ker se je ministerski svet odločno izrekel zoper Herrfurthove nasvete, odstopil bode ta v kratkem, njegov portfelj pa bode prevzel ministerski predsednik grof Eulenburg. Pruski aristokratje bodo Herrfurthovega odhoda močno veselili, a tudi liberalni elementi ne bodo po njem žalovali. Mož je bil sicer demokrat, a tako voden, da ni imel nikjer prijateljev.

Dopisi.

Iz Šoštanj 1. avgusta. [Izv. dop.] (Na veselo svidenje!) Ako se, dragi prijatelj, popelješ prvokrat po novi železnici iz Celja proti prijaznemu Šoštanju po lepi Savinjski dolini, gotovo bodeš, zapustivši malo pred Rečiško vasjo bistro Savinjo, čudom se oziral nazaj na ta zares prekrasni kraj naše zemlje, in vozeč se naprej ob šumehi Paki čez ozko ravnico mej visokimi hribovi pač ne bodeš mislil na to, da te bode železni konj po kratki vožnji pripeljal v drugo čarobno in s prirodno lepoto obdarjeno dolino naše mile domovine. In ako si, dragi prijatelj, čital ali slišal kdaj o divni in rajski lepoti naše sicer male Šaleške doline, ako si čital o prijaznem in zalem Šoštanju in njegovi krasni okolici, o rodovitnih njivah, plodonosnih vrtilih in zelenih travnikih in o bistri po njej se vijajoči Paki, o pritekajočih, kakor kristal čistih gorskih potokih z igrajočimi se postrvami

o lepem jedno uro od Šoštanja oddaljenem gradu in trgu Velenjskem, o prijaznem jako priljubljenem in obiskanem kopališču v Topolšci, o zelenih celo dolino obdajajočih gričih in hribih, o staroznanem Kozjeku, o visoki Uršili s krasnim in daljnim razgledom, o ponosnem Smrekovcu, o lepi romarski cerkvi sv. Križa, o cerkvi sv. Antona, o sv. Florjani itd., — vse to razprostira se sedaj v celi svoji naravni lepoti pred tvojimi očmi in strmeč in zamaknen v to krasno panoramo vzkliknil bodeš vselega srca: „Oh kako lepa, kako krasna si zemlja slovenska!“

In to z rajsko lepoto obdano dolino izbralo si je vrlo „Slovensko pevsko društvo“ za letošnjo slavnost, in v kratkih dneh prihiteli bodo semkaj vrli slavčeki iz vseh slovenskih pokrajin in v središči Šaleške doline, v lepem Šoštanju zadonela bode iz sto in sto grl mila slovenska pesen in razlegala se bode daleč po celi okolici, ter kazala in pričala mnogobrojnim gostom in poslušalcem, da prebiva tukaj zaveden, za milo petje vnet in navdušen narod slovenski.

Vi pa, vrli Slovenci in Slovenke, vi prijatelji in čestilci slovenske pesni, katero vam je preljuba mati še v zibelki prepevala in tako vzbudila pri vas v rani mladosti veselje in ljubezen do pevanja, pridite v mnogobrojnem številu k tej lepi pevski slavnosti, da bomo pri milem petju jeden dan se skupaj veselili, skupaj radovali in s petjem ponovili in potrdili staro zvestobo in ljubezen do naše mile domovine slovenske. —

Na veselo svidenje dne 14. avgusta v Šoštanju!

Prvi občni zbor slovenskega ferijalnega društva „Sava“.

V Ljubljani, 3. avgusta

Tiho in mirno, a dostojno hotel je prirediti osnovalni odbor prvi shod novega društva. Novorojencu treba še nekoliko miru ob zibelki, akopram se že krepko zaveda svojega življenja in ve — vsaj v tem slučaju — kaj mu je storiti v bodočnosti.

K prvi jutranji javni seji je poleg rednih članov došlo mnogo starešin in hrvatskih velikošolcev; v veliki čitalnični sobi, kjer se je zborovalo, zbranih je bilo nad 70 oseb. — Po 10. uri otvoril je predsednik osnovalnega odbora cand. jur. Maurer sejo s presrečnim pozdravom že pristoplim članom in gostom ter zajedno naznanil, da je doslej pristopilo in polne zneske uplačalo 7 ustanovnikov, 12 najodličnejših narodnjakov-starešin in 19 rednih članov, katerim so se izročili trakovi. Predsednik pojasni namen in nagibe novemu društvu ter zaključi svoj pozdrav z željo, da se mogočno dvigae „Sava“ po vseh slovenskih zemljah.

Nadalje imenuje potrebni „bureau“ in da besedo poročevalcu o tajniških in blagajniških poslih, stud. jur. Ravniharju.

Govornik podal je kratko predzgodovino društva, ki sega za dvajset let nazaj, orisal plodno delovanje osnovalnega odbora in v kratkih a krepkih potezah zaznamoval glavne faze razvoja do današnjega dne. Končno je izkazal statistično tajniško in blagajniško upravo.

Ker so udje še pristopali pogosto mej sejo se je računski zaključek preložil pred absolutorij.

Naslednji poročevalac stud. jur. Vencajz predložil je načrt poslovnikov skupščini in ga toplo priporočil v vzprejem. Razvijajoč velevažni pomen poslovnika za ferijalno društvo, je govornik razjasnil stališče novega društva. Prepotrebna mu je krepka organizacija, ker deluje le v treh raztrganih dobah, in mu pravila ne podajajo vseh določb natančno; meje glede marsikaterih reči še niso določene. Če hoče društvo delovati z uspehom, s katerim je pričelo, mora imeti trden poslovnik. Koncem še razlaga potančnejše posamezne važnejše točke in je predlaga k vzprejemu „en bloc“.

Naslednji poročevalac stud. jur. Vodusek poročal je o „navodu“ za leto 1892/3, kateri je izdelal osnovalni odbor novoizvoljenemu v vodilo. Nadalje razlaga pomen navodov proti poslovníku. V poslovnik se sme vzprejeti le, kar mora ostati stalno, vse drugo pa bode društvo v letnih navodih izražalo. Slednjič tolmači posamične važne naredbe v navodu in predlaga, da se vzprejme navod „en bloc“.

Ker ni bilo nikakega nasprotstva proti poročilom in so se zahtevala le tu in tam pojasnila, vzprejela so se vsa poročila osnovalnega odbora soglasno.

Konečno je predlagal stud. med. Bleiweis-Trateniški v svojem in tovariša cand. med. Gregoriča imenu, kot preglednik, naj se odstopajočemu odboru dá absolutorij, čemur je zbor soglasno pritrdil ter na predlog starešine Švigelja osnovalnemu odboru izrekel srčno „zahvalo“.

Imenom Zagrebški posestrime „Zistave“ je stud. jur. Maru pozdravil prisrčno „Savo“ in jej želel najlepšega procvita. Zastopnik Dunajskega „Zvonimira“ stud. med. Altmann je istotako laskavo nazdravil bodočnosti novega društva in bratski vzajemnosti slovensko-hrvatski.

Predsednik se je obema zastopnikoma prisrčno zahvalil in prečital številno došle brzojavke, mej njimi one „Slovenije“, „Hrvatske“, „Vesne“, „Dunajskih slov. velikošolcev“, „Spolka českých mediků“, „Akad. spolka vč Vidně“, in „Tovarištva ruske mladeži v Lvovu“.

Jutranja seja se je opoldne skončala in večina velikošolcev udeležila se je na to banketa abiturientov „Pri zvezdi“.

Popoldne se je otvorila tajna seja ob 3. uri. Končni rezultat je sledeči:

Na predlog stud. jur. Vencajza kandidoval in volil se je predsednikom stud. med. Bleiweis-Trateniški.

Na predloga istega in družih volilo se je 14 odbornikov in sicer: stud. jur. Ravnihar, cand. med. Gregorič, cand. jur. Maurer, drd. iur. Domicelj, stud. jur. Zwitter, stud. phil. Piipenbacher, stud. phil. Žilib, stud. jur. Faganelj, stud. jur. Tomec, stud. jur. Mašera, drd. med. Švab, stud. med. Gregorec, abiturijent Zarnik in abit. Vrtačnik.

Za vse slučaje volilo se je še 7 namestnikov izmed navzočnih članov.

Na predlog cand. jur. Maurerja volita se preglednikoma stud. jur. Vencajz in stud. jur. Vodusek.

Vse te volitve završile so se po listkih in večinoma soglasno.

Na to volili so se per acclamationem starešinski svet 7 članov in 3 predsedniki eventualnih društvenih častnih razsodišč.

V starešinski svet so voljeni gg. starešine: dr. Hudnik, dr. Krisper, drd. Kušar, doktor Majaron, dr. Rosina, dr. Tavčar in doktor Truden.

Predsednikom častnih sodov volili so se: cand. jur. Širgelj, dr. Tekavčič in dr. Žitek.

Na to se je seja zaključila ob 4^{1/2} uri popoldne. Ob zaključku štelu je društvo 7 ustanovnikov, 21 starešin in 25 rednih članov, priglašanih pa je bilo še 8 starešin in 43 rednih članov.

Na shodu navzočni velikošolci sklenili so še sledeči resoluciji:

1. „Združeno slovensko dijaštvo izjavlja, da stoji v narodnih in kulturnih vprašanjih, ki se tičejo slovenskega in slovanskih narodov, na odločno naprednem stališču.“

2. „Vesna“ bodi poleg „Slovenskega Naroda“ glavno glasilo, „Sava“ oziroma v njej združenega slovenskega naprednega dijaštva.“

Ob 5. uri na večer peljali so se „Savani“ in hrvatski velikošolci v 7 dvoupreženih vozovih preko mesta na Vič, v „Ameriko“, kjer so uredili „stol“.

Pred 8. uro pa so se že vrnili in se naravnost odveli k Virantu na Sokolov družbinski večer, kjer se je unela zelo živahna zabava.

Tako zaključil se je prvi dan naše mlade „Sava“ za vsem kar najčastnejše in najuglednejše. Osveščeni, da bode „Sava“ v isti smeri vedno nadaljevala, kličemo jej prisrčni: „Vivat, floreat, crescat!“

Občni zbor „Pedagogičkega društva“.

(Izvirno poročilo.)

Letošnji občni zbor „Pedagogičkega društva“ je bil dne 27. julija ob 2. uri popoldne v Krškem. Zbor otvori predsednik gosp. Fran Gabršek in pozdravi prav presrečno navzoče, do 50 udov in več gostov, predstavi vladnega zastopnika c. kr. okr. komisarja g. Alfonza Pivca, pozove na trikratni „Slava“ presvetlemu vladarju in poroča o društvenem delovanju v preteklem letu primeroma tako-le:

(Zadnji, t. j. 6. občni zbor je bil ravno tu dne 15. julija 1891 ob drugi uri popoldne. Za-

pisnik kot znan iz „Pedagogičnega letnika“ se udom po njih zahtevi ne prebere, ampak tako odobri.) Društvo je priredilo svoje zborovanje v Kostanjevici na dan 5. maja 1892. l., a ker je v okolici razsajala „miliaria“, moralo je je preklicati in na neodločen čas odložiti. Glavno društveno delovanje je bilo v preteklem društvenem letu izdaja V. „Pedagogičnega letnika“. Letnik je izdal odbor skupno za jedno- in dvaindevetdeseto leto radi slabega gmotnega stanja. Prišel je odbor tudi dokajšnjo akcijo s tem, da je razposlal vsem slovenskim učiteljem povabila, ponatisnjena iz letnika, in dodal vsakemu položni listek, kar stane društvo sicer precej, a nadeja se povoljnega uspeha. Kako hoče društvo nadalje postopati, to je razvideti iz vabil. Pred vsem gre pa za izpečanje knjig, že izšlih letnikov, katerih ima društvo še dokaj v zalogi. Na slovenskem učitelstvu je torej, da se započeto delo nadaljuje. Tovariši in tovarišice sežejo naj po knjigah, če jih še nimajo, prebirajo naj jih v ponovilo nekdanj priučene stvarine, gotovo si bodejo s tem več koristili, kakor z malo vsoto, ki se položi na oltar pedagogične vzajemnosti sebi v čast in korist, v čast in korist svojim naslednikom, „Pedagogičnega društva“ in vsega slovenskega naroda. Tovariši, tovarišice, borimo se krepko naprej, ne obupajmo, ne omagujmo pod težkim naporom našega poklica, zakaj „ne samo, kar velela mu stan, kar more storiti, to mož je dolžan“. Odbor se ne straši ne truda ne dela in hoče v svojem podjetju krepko dalje korakati. Obrnili smo se v minulem letu za podporo v izdajo IV. „Pedagogičnega letnika“ na merodajna mesta, a slavni deželni odbor še prošnje ni rešil, tudi ni prišla na vrsto ne v lanskem, ne v letošnjem zasedanju deželnega zbora. Prošnja za odobrenje društvenih učnih knjig: „Vzgojeslovja“, „Ukoslovja“ in „Dušeslovja“, kakor tudi ona za priporočilo pomožnih knjig: „Jezikovni pouk“ in „Navod k risanju“ po visokem c. kr. deželnem šolskem svetu tudi še ni rešena. Kakor prejšnja leta obračal je odbor tudi letos vso pozornost na stalno učilsko razstavo „Pedagogičnega društva“ v Krškem, kar svedoči razstava, razvidi se pa tudi iz ocen letošnjega letnika.

Predsednik sklence poročilo in zbor je soglasno odobril.

O blagajniškem stanju društva poroča, ker je blagajničarica gospodična M. Miché na dopustu, zopet g. predsednik. Dohodkov bilo je 459 gld. 89 kr., stroškov 454 gld. 30 kr., torej preostanka 5 gld. 59 kr., razven tega še delež pri posojilnici v Krškem 12 gld. Poročilo se z zadovoljstvom vzame na znanje.

Pregledovalce računov izvoli zbor gg. Lundra, Grčarja in Pavčiča; ti račun pregledajo in najdejo v redu; na to ga zbor potrdi.

V društveno vodstvo voli se po aklamaciji prejšnji odbor, le mesto umrlega g. Jamškega izvoli se učitelj g. Flor. Rozman.

Letni prispevek za prave in podporne ude ostane stari 1 gld. Cena V. Ped. letnika za neude se vzprejme, kakor jo je določil odbor, namreč 1 gld. 40 kr.

Gospod ravnatelj J. Lapajne se spominja pred kratkim, 23. julija umrlega ravnatelja in odbornika našemu društvu, g. Franca Jamškega iz Rajhenburga. Opisuje njegovo neumorno delovanje na šolsko-literarnem polju in obljubi ga v prihodnjem „Pedagogičnem letniku“ natančneje opisati. Koncem govora zakliče mu zbor „slava in blag spomin“.

Gosp. dr. T. Romih izreka preserčno zahvalo g. predsedniku Fr. Gabršeku na njegovem požrtvovalnem, trudoljubivem delu pri vodstvu društva, pri izdaji, spisovanju in urejevanju letnikov. Temu zbor soglasno pritrdi.

Učitelj g. Flor. Rozman omenja zaslug gosp. J. Bezljaja na literarnem polju pri „Pedagogičnem letniku“.

Gosp. Potrebin priporoča podpirati izdajo 8 mešanih Nedvedovih zborov; na to se po nasvetu g. dr. Romiha nabere obilico naročnikov.

Gosp. Lunder nasvetuje, naj bi društvo vsaj dvakrat na leto zborovalo, da bi tako udje dobili več duševne hrane in se bolj vneli za svoj stan. Gosp. dr. Romih podpira ta predlog, isto tako g. Grčar. Po nasvetu g. Grčarja vzprejme se dvakratno zborovanje zunaj in jedenkrat v Krškem.

Gosp. Potrebin opozarja še na slavnost učiteljskih abiturijentov dne 4. avgusta v Ljubljani in nabere mej navzočniki precejšnjo svoto njim v podporo.

Tako je bil končan letošnji občni zbor „Pedagogičnega društva“, upajmo, da v napredek in odpomor učitelstva in v to pomozi Bog!

Domače stvari.

— (Dnevni red seji občinskega sveta Ljubljanskega) v petek dne 5. avgusta 1892 ob 6. uri zvečer v mestni dvorani: I. Oznaniila predsedstva. II. Pravnega in personalnega oddelka poročilo o prizivu zoper c. kr. deželnega predsedstva kranjskega razpis z dne 24. julija letos šte. 2033. III. Personalije.

— (Veselica abiturijentov slov. in hrv. učiteljskih.) Danes zvečer sklenila se bode z jako zanimivo veselico tridnevna vrsta zabav, katere so se priredile te dni povodom shodov naše mile omladine. Brez dvoma bode tudi danes naše domoljubno občinstvo se odzvalo prav mnogobrojno pozivu bodočih učiteljev in učiteljic naše mladosti. Tako bode podpiralo blagi narodni namen, kateri ima lepa veselica, ob enem pa pokazalo, da so nam posebno mili in dragi tudi bodoči izobraževalci našega mladega naraščaja, kateremu bodo vcepili isto ljubezen do domovine, ki navdaja njih. Na svidenje torej v strelški dvorani!

— (Družbinski večer „Sokola Ljubljanskega“) na čast slovenskim velikošolcem spada mej najživahnejše in najlepše narodne veselice poslednje dobe. Obširni Virantov vrt bil je tako natlačen poln odličnega narodnega občinstva in milih nam gostov velikošolcev in abiturijentov slovenskih in hrvatskih, da je bila za kasneje došle resna težava najti prostora. Ob dolgem, preko vsega vrta sezajočem obmizji v sredini bila je zbrana omladina, na čelu omizja pa odbor „Sokola“ s starostom g. Ivanom Hribarjem. Bil je res lep in slikovit pogled, videti ob neskončno dolgem omizji toliko nadobudnih boriteljev za napredek naroda. S prav toplimi besedami pozdravil je starosta gosp. Hribar odlično narodno družbo, ki se je bila zbrala na poziv „Sokola“, da pokaže svoje simpatije do društva, še bolj pa slovenskim velikošolcem, ki so danes osnovali ferijalno društvo „Savo“. Pozdravlja pa tudi prav iskreno mile brate hrvatske, drage nam in dobro došle goste, in pa učiteljske abiturijente, ki bodo priredili lepo slavnost v strelški dvorani. Vsem skupaj, prisrčen: Dobro došli! „Sokol“ je društvo, ki ima v prvi vrsti nalogo krepiti poleg telesne tudi duševno krepost, narodno zavednost, narodno odločnost. Z željo, da bi se naša omladina ravnala vedno po načelih Sokolskih in bila neustrašna in odločna, kliče jej iskreni: Na zdar! Gromoviti Na zdar in Živio-klici odmevali so po prostranem vrtu, ko je končal govornik. Bogati vspored pevski in glasbeni izvajala sta pevsko društvo „Ljubljana“ in vojaška godba. Vrlo društvo „Ljubljana“, ki je vsekdar rade volje in požrtvovalno prišlo na pomoč „Sokolu“, izvršilo je tudi včeraj prav častno svojo nalogo in pelo vse točke vsporeda prav krepko in precizno. Živahno odobravanje bilo je priča, da je mlado društvo že postalo ljubljeneč našega občinstva. V imenu hrvatskih gostov oglašil se je abiturijent g. Vidrič ml., zahvaljujoč se za prijazen bratovski vaspriem in zagotavlja, da hrvatska omladina bode vedno rada prihajala k rodnim slovenskim bratom. V imenu društva „Sava“ zahvalil se je predsednik g. st. m. vit. Bleiweis-Trsteniški. Člani „Save“ bodejo vedno delali na to, da se združujejo slovenski dijaki, da se ustvari vedno tesnejša vez mej njimi, razkropljenimi na raznih tujih vseučiliščih, in da se goji dub jedinstva, duh narodne obločnosti. Živahni Živio-klici sledili so govoroma obeh zastopnikov omladine. Prav iznenadili so pa občinstvo vrli tamburaši hrvatski in pa Sokolski, ki so improvizovali in kar „ex abrupto“ priredili pravi tamburaški koncert izvan programa. Združeni zaigrali so pod vodstvom g. Jos. Nollija „Venec hrvatskih pesmi“, „Kolo“, „Liepa naša domovina“ in „Naprej“. Bilo jih je 24 a efekt je bil jako lep in občinstvo kar nautušeno. Hrvatski gostje ponovili so nam potem pod vodstvom izbornega svojega dirigenta g. Dogana nekatere svoje točke od prejšnjega dne in morali dodati na burno zahtevanje še mnogo drugih. Tudi Sokolski tamburaši zaigrali so nekoliko svojih. Bila je prava tamburaška produkcija, katere se je občinstvo udeleževalo z največjim zanimanjem, kakor so kazali nautušeno odobravanje in klici „još“ in „še jedenkrat“. Po končanem vsporedu prepevalo se je pri pojedinih mizah in napijalo in nazdravljalo posebno pri „hrvatsko-slovenskem stolu“. Tako se je dovršil

sijajno drugi večer trilogije, ki se bode danes zaključila v strelški dvorani, nadejamo se, da isto tako živahno, kakor prva dva večera.

— (Jugoslovanska biciklistična zaveza.) V nedeljo, dne 31. julija t. l., zbrali so se jugoslovanski biciklisti in sicer klub Ljubljanskih biciklistov ter sokolska kluba iz Celja in Zagreba v Radečah, da se pogovorijo o ustanovi jugoslovanske biciklistične zaveze. Gosp. dr. J. Dečko iz Celje pozdravil je to idejo v imeni slovenskih biciklistov ter povdarjal nje pomen z narodnega, gosp. Mihelič iz Zagreba pa s sportnega stališča. Zbrani biciklisti volili so poseben odbor da pripravi kar treba. Upamo, da se to najmlajše dete majke jugoslovanske, „Zaveza jugoslovanskih biciklistov“, porodi še letos in če v narodnem oziru tudi ne bo posebne važnosti, bode pa toliko večje za sportno in neposredno za socialno življenje, ker bode združevalo rodne brate na sportnem borišču.

— (Konfiskacija.) Včerajšnja številka „Il Diritto Croato“ je bila zopet zaplenjena in sicer zaradi razsodbe (sentenza), katero je izdalo okrožno sodišče v Rovinju, s katero se je ugodilo pritožbi uredništva proti neki zapleni. List je priobčil razsodbo, ne da bi bil dodal niti besedice. To je nečuvstvo, da se konfiskujejo že sodne razsodbe. Razven te razsodbe zaplenjen je bil še članek „Il Secolo di Milano“ contro „Il Diritto Croato“ (Milanski „Secolo“ proti „Diritto Croato.“) Res, Puljska cenzura nadkrilja vse cenzure.

— (Osobne vesti.) Nj. Vel. cesar potrdil je izvolitev gosp. Viljelma Poscha županom glavnega mesta Koroške. — Gosp. Boleslav Bloudek, stavbeni praktikant pri državnem stavbenem uradu na Kranjskem, imenovan je stavbenim adjunktom.

— (Izlet kegljačke zveze „Edinosti“) k Belopeškemu jezeru bode v nedeljo dne 7. t. m. ob 1/2 7. uri jutraj z južnega kolodvora. Oglasila vzprejema tajnik g. V. Jemič do jutri opoldne v g. Mahra hiši, kjer je tudi dobiti vsako izleta tikajoče se pojasnilo.

— (Okrajna bolniška blagajnica Ljubljanska) preseli se v ponedeljek dne 8. avgusta 1892 v hišo banke „Slavije“ v Gospodskih ulicah št. 12 v pritličje na levo. Radi preselitve bode blagajnica dne 8. in 9. avgusta strankinemu prometu zaprta.

— (Tedenski izkaz o zdravstvenem stanju mestne občine Ljubljanske) od 24. do 30. julija 1892 je bilo novorojencev 14 (=23.4‰), mrtvorojenca 2 in umrlih 25 (=42.4‰); mej temi za različnimi boleznimi umrli so bilo tujcev 5 (=20‰), iz zavodov 6 (=24‰). Za infekcijskimi boleznimi so oboleli, in sicer: za tifuzom 1 (v vojaški bolnici), za grižo 1 in za oslovskim kašljem 1.

— (Uboj.) Neki sejmariji, vračajoč se od semnja v Šmartnem pri Litiji, stopili so se v Veliki Kostreznici ter ubili 68letnega moža, njegovega sina pa hudo ranili.

— (Poskušeni samomor.) Dne 1. t. m. skočila je v Postojini služka natakara v Pivko. Dva moža sta jo videla in jo rešila. Urok poskušene samomoru je bilo malo poverjenje, katero je natakara zakrivila na škodo svojemu gospodarju.

— (Nesreče.) Dne 25. m. m. igrala sta se devetletni Alojzij in osemletni Andrej Benet na nekem prostoru zunaj Radeč. Alojzij vzel je bil očetu iz skrinje dinamitni kapselj in ga tu pričo svojega brata užgal, a tako nesrečno, da je mlajšemu Andreju brlizgnilo nekaj v oko in bode na njem skoro gotovo popolnoma oslepel. — Dne 29. julija igrali so se otroci pri hiši posestnika Matije Poča na Vrtači z žveplenicami ter užgali leseno tlačilnico. Ogenj uničil je tlačilnico in sosedno hišo ter za ujo stoječa gospodarska poslopja z vsemi pridelki vred.

— (Razpisana ustanova.) Friderika pl. Weitenhillerjeva ustanova za siromašno, dobro vzgojeno, leta 1891 poročeno ženo v znesku 587 gld. 80 kr. je razpisana in je dotične prošnje, opremljene s poročnim listom ter svedočbami siromašnosti in poštenega vedenja uložiti do 20. avgusta t. l. pri deželni vladi v Ljubljani.

— (Razpisane službe.) Razpisane so mesta davkarja v IX., eventualno davčnega kontrolorja v X. in davčnega pristava v XI. činovnem razredu. Prošnje je uložiti tekom štirih tednov pri finančnem ravnateljstvu v Ljubljani. — Na dvorazredni ljudski šoli v Košani popolniti je mesto nadučitelja. Plače je 500 gld., 50 gld. doklade in presto stanovanje.

Lasstina in tisk „Národne Tiskarne“.